

करिअर

अंतर्मनातील आवाज ओळखणे..

उद्दिष्टे :

- (१) करिअर या संज्ञेचे स्पष्टीकरण व महत्त्व स्वतःच्या शब्दांत सांगता येणे.
- (२) स्वतःच्या आवडी, क्षमता व समोर येणाऱ्या संधी ओळखणे.
- (३) 'करिअर मॅजिक फ्रेमवर्कचा' उपयोग करून स्वतःसाठी करिअरचे कोणते क्षेत्र सुयोग्य असेल ते निवडणे.
- (४) दहावीनंतर उपलब्ध असणाऱ्या आवडीच्या सात क्षेत्रांची ढोबळमानाने वर्गवारी देणे.
- (५) स्वतःसाठी सुयोग्य वाटणाऱ्या करिअरच्या संधी व आव्हाने यांचे मूल्यांकन करणे.

१. तुमच्यासाठी करिअर याचा अर्थ काय ?

- करिअर हे खूप पैसे मिळवण्याचे साधन आहे.

होय

नाही

- करिअर म्हणजे सकाळपासून संध्याकाळापर्यंत करण्याचे काम.

होय

नाही

- करिअर म्हणजेच प्रसिद्ध होणे आणि यशस्वी होणे.

होय

नाही

प्रत्येक विधान वाचा आणि विद्यार्थ्यांना हो किंवा नाही यापैकी त्यांचे जे उत्तर असेल त्यासाठी हात वर करायला सांगा. विद्यार्थी करिअरबद्दल काय विचार करतात विचारांची सर्वांबरोबर देवाणघेवाण करण्यासाठी उद्भुत करा.

२. करिअर म्हणजे काय ?

करिअर म्हणजे जीवनात आनंद व गुणवत्तेमुळे होणारी सर्वांगीण प्रगती

आनंद	+	गुणवत्ता	=	सर्वांगीण प्रगती
आनंद म्हणजे.		आवडीच्या क्षेत्रात		सर्वांगीण प्रगती
एखादी आवडीची		सर्वोत्तमता प्राप्त		ही पैसा, आदर,
गोष्ट करताना		करण्यासाठी तुमच्याकडे		मानसिक समाधान,
मिळणारे समाधान.		मूलतःच असणाऱ्या क्षमता		प्रतिष्ठा, प्रसिद्धी
		किंवा आवश्यक क्षमता		इत्यादी स्वरूपात
		विकसित करणे याला		दिसते.
		गुणवत्ता असे म्हणतात.		

जेव्हा एखादी व्यक्ती तिच्या आवडीच्या क्षेत्रात काम करते आणि गुणवत्तापूर्ण काम करण्यासाठी तिच्याकडे क्षमता असतात, त्या क्षमता चिकाटी आणि बांधिलकीने वाढवते तेव्हा त्या व्यक्तीची सर्वांगीण प्रगती होते. यालाच करिअर घडवणे असे म्हणता येईल.

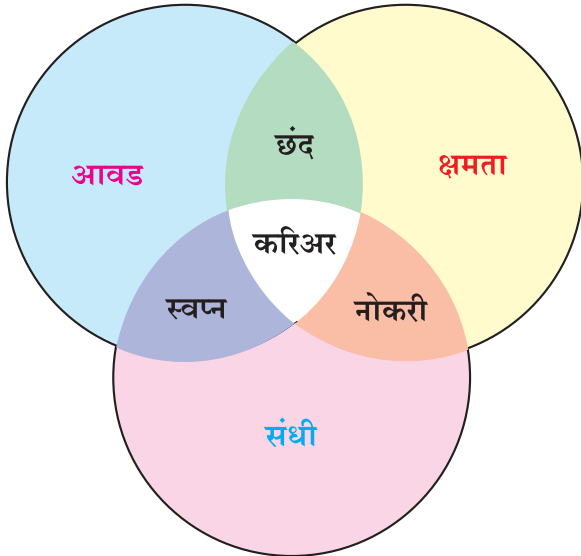

उदा. सचिन तेंडुलकरने क्रिकेट हे करिअर निवडले. का? तर क्रिकेट खेळण्यात त्याला आनंद मिळायचा, त्यासाठी तो अफाट मेहनतही घ्यायचा आणि तो ते चांगलं खेळू शकायचा. क्रिकेटचा आनंद घेत तसेच त्यातील आपली गुणवत्ता वाढवत त्याने क्रिकेटच्या क्षेत्रात स्वतःचं खूप मोठं नाव केलं आहे. आपली आवड आणि क्षमतेच्या जोरावर त्याने स्वतःचा सर्वांगीण विकास केला.

वर्गाची विभागणी पाच गटात करा. ज्या व्यक्तींनी स्वतःचे करिअर घडवले आहे असे वाटते अशा तीन व्यक्तींची नावे प्रत्येकाला आठवायला सांगा. त्या व्यक्ती कोणीही असतील, त्या प्रत्येकाच्या बाबतीत आवड, क्षमता व संधी कशा एकत्रित आल्या हे ओळखून चर्चा करण्यास सांगा.

३. 'करिअर मॅजिक फ्रेमवर्क'

आवड म्हणजे अशी कोणतीही गोष्ट जी तुम्हांला करायला आवडते आणि मनाला आनंद देते. कितीही वेळ तुम्ही ती गोष्ट करू शकता. तुम्हांला वेळेचे भान राहत नाही. आवड ही अगदी वैयक्तिक आणि व्यक्तिविशिष्ट आंतरिक गोष्ट असते.

क्षमता म्हणजे एखादे काम करण्याचे ज्ञान, कौशल्य आणि शक्ती. क्षमता ही अनुवंशिकतेने प्राप्त होऊ शकते किंवा नंतर प्रशिक्षण, सराव आणि प्रतिसाद यामुळे काळाच्या ओघात विकसित करता येते. कोणतीही व्यक्ती तिच्या आवडीच्या क्षेत्रात अथक परिश्रम करून क्षमता विकसित करण्यास नेहमीच इच्छुक असते.

संधी म्हणजेच समाजाकडून येणारी विशिष्ट मागणी किंवा समाजाची गरज, जी पूर्ण झाल्यावर समाज त्यासाठी पैसे देण्यास तयार असतो. समाजाची ही गरज किंवा मागणीच नोकरीची किंवा व्यवसायाची संधी उपलब्ध करून देते.

करिअर मॅजिक फ्रेमवर्क म्हणजे या तिन्ही गोष्टी एकत्र येणे. यातील एकही गोष्ट बाजूला ठेवली तर उरते ते केवळ तुमचं स्वप्न, तुमची नोकरी किंवा तुमचा छंद. करिअर घडवण्यासाठी स्वप्न, नोकरी, छंद आणि करिअरमधील फरक माहिती असणेही आवश्यक आहे.

विचार घेण्याचे मुद्दे

- नेहमी लक्षात ठेवा - तुम्ही वैशिष्ट्यपूर्ण आहात. तुमचे करिअर मॅजिक फ्रेमवर्क सुद्धा विशिष्ट आहे.
- तुमचे करिअर मॅजिक फ्रेमवर्क हे तुमचे जवळचे मित्र/मैत्रीण, भावंडे किंवा इतर कोणत्याही व्यक्तीसारखे नसणार आहे. म्हणून तुम्हांला तुमचे स्वतःचे, वैशिष्ट्यपूर्ण करिअर मॅजिक फ्रेमवर्क तयार करायचे आहे.

४. स्वप्न, छंद, नोकरी व करिअर यांतील फरक समजून घेणे.

(अ) स्वप्न = आवड + संधी - क्षमता

आवड - 'अ' याला नट होण्याची आवड आहे.

क्षमता - 'अ' हा अतिशय लाजाळू, आळशी आहे. त्याला चांगला अभिनय करता येत नाही.

संधी - नटांना व नट्यांना चांगले पैसे कमावण्यासाठी खूप संधी आहेत.

क्षमता नसल्यामुळे चांगला नट बनणे हे 'अ' चे नुसतेच स्वप्न राहिल. अभिनयातील करिअर घडवण्यासाठी त्याला त्याच्या क्षमता या अथक परिश्रम व प्रशिक्षणाने विकसित कराव्या लागतील.

(ब) छंद = आवड + क्षमता - संधी

आवड - 'ब' ला पुस्तके वाचण्याची आवड आहे.

क्षमता - 'ब' रोज शंभर पाने वाचते.

संधी - नुसती पुस्तके वाचून पैसे मिळवण्याची कोणतीही संधी नाही.

संधी नसल्यामुळे 'ब' साठी पुस्तके वाचणे हा छंदच राहिल जोपर्यंत त्याला कोणत्या ना कोणत्या शिक्षणाची जोड मिळत नाही.

(क) नोकरी = क्षमता + संधी - आवड

आवड - 'क' ला गणित व विज्ञान आवडते.

क्षमता - 'क' हा संगीताची पार्श्वभूमी असलेल्या घराण्यात जन्मला आहे, आणि गाण्याची क्षमता ही त्याची नैसर्गिक प्रतिभा आहे.

संधी - चांगल्या गायकांना पैसे व प्रसिद्धी मिळवण्याच्या खूप संधी उपलब्ध आहेत.

आवड नसल्यामुळे 'क' हा गायक झाला तरी सुद्धा तो निरिच्छेने पैसे मिळवण्यासाठी नोकरी करेल.

(ड) करिअर = क्षमता + संधी + आवड

आवड - 'ड' ला मित्राच्या/मैत्रिणीच्या शेतावर काम करायला आवडते. तसेच शेताविषयी जाणून घेण्यासाठी वेळ द्यायला आवडते.

क्षमता - 'ड' हिने पिकांबाबत तसेच यांत्रिक शेतीसंबंधीही संशोधन केले आहे. 'ड' उन्हातसुद्धा खूप वेळ काम करू शकते.

संधी - शेती या क्षेत्रात नवीन संशोधने व शोध लावण्याच्या खूप संधी आहेत.

म्हणजेच 'ड' हिची आवड, क्षमता आणि संधी एकसंध झाले आहेत त्यामुळे 'ड' शेती या क्षेत्रात उत्तम करिअर घडवेल.

५. कोण घडवेल मनासारखे करिअर ?

खालील प्रसंगांचा अभ्यास करून विचारलेल्या प्रश्नांची उत्तरे तुमच्या शब्दांत लिहा.

शमिकाचे पालक डॉक्टर आहेत. त्यांचे स्वतःचे औरंगाबाद येथे रुग्णालय आहे. शमिकाच्या आईला तिने डॉक्टर व्हावे असे वाटते. तिचे आई-वडील तिची फी भरून तिला डॉक्टर बनवण्यासाठीचे शिक्षण देण्यास तयार आहेत. पण शमिकाला पेंटिंग करायला खूप आवडते. त्यामध्ये ती खूप चांगले काम करू शकते. ती तासन् तास स्केचेस व पेंटिंग न कंटाळता करू शकते. तिला रुग्णालयात जायला आवडत नाही.

- शमिका चांगली डॉक्टर बनू शकेल का ?
- ती चांगली डॉक्टर बनण्यासाठी तिच्या बाजूने कोणते घटक आहेत ?
- ती कदाचित चांगली डॉक्टर बनू शकणार नाही हे कोणत्या घटकांवरून वाटते ?

मनीषला क्रिकेटिअर व्हायचे आहे. त्याचा आदर्श सचिन तेंडुलकर आहे. केव्हातरी सचिनसारखे होण्याचे त्याचे स्वप्न आहे. परंतु त्याच्या काही वैद्यकीय समस्यांमुळे त्याला उन्हात खूप वेळ राहता येत नाही.

- मनीष उत्तम क्रिकेटिअर बनू शकेल ?
- तो क्रिकेटिअर होऊ शकेल असे कोणते घटक त्याच्या बाजूने आहेत ?
- तो कदाचित क्रिकेटिअर होऊ शकणार नाही असे कशावरून वाटते ?

अलीला शिक्षक व्हायचे आहे. त्याचे आई-वडील दोघेही शिक्षक आहेत आणि त्याच्या महत्त्वाकांक्षेला पाठिंबा देणारे आहेत. अली हा विद्यार्थी म्हणूनही उत्तम आहे व परीक्षेतही चांगले यश मिळवतो. त्याच्या मित्रांना नेहमी वाटते की अलीकडे शिकवण्याची चांगली हातोटी आहे. अलीला जेव्हा वेळ मिळतो तेव्हा त्याला लहान मुलांबरोबर वेळ घालवायला आवडते. अली कॉलनीतल्या लहान मुलांना शिकवतो.

- अली चांगला शिक्षक होऊ शकेल का ?
- अली उत्तम शिक्षक होईल असे कोणते घटक त्याच्या बाजूने आहेत ?
- अली कदाचित चांगला शिक्षक बनू शकणार नाही असे वाटते का ?

६. तुमच्या आवडींबद्दल विचार करा.

- (१) अशी कृती जी करताना तुम्हांला वेळेचे भान राहत नाही आणि तुम्ही ती करताना त्यात पूर्णपणे गुंतलेले असता.
- (२) अशी कृती जी करताना तुम्ही खूप आनंदी असता आणि तुम्हांला ती कृती पुन्हा पुन्हा करायला आवडते.
- (३) अशी कृती जी करताना तुम्हांला वाटते की त्यासाठी आपण १००% प्रयत्न करीत आहोत.
- (४) अशी कृती जी ज्यासाठी तुम्ही सतत तुमच्यात सुधारणा करता.
- (५) असे क्षेत्र की ज्याबद्दल तुम्ही अधिक माहिती मिळवता किंवा त्या क्षेत्राबद्दल इतरांशी संवाद साधता की जेणेकरून तुम्हांला त्याविषयी अधिक आकलन होऊ शकेल.
- (६) अशी कृती जी तुम्ही तुमच्या मोकळ्या वेळेत करण्याचा विचार करता.
- (७) अशी एखादी गोष्ट जी करायला तुम्हांला आवडत नाही, करायची भीती वाटते, करताना अस्वस्थ वाटते.
- (८) अशी कृती ज्यासाठी तुम्ही कितीही प्रयत्न केले तरी ती अवघडच वाटते.
- (९) अशी कृती जी करणे तुम्ही नेहमीच टाळता.

विचारलेल्या प्रश्नांवर करिअरच्या दृष्टीने विचार करण्यास विद्यार्थ्यांना प्रोत्साहन द्या आणि त्यांना वहीमध्ये उत्तरे लिहिण्यास सांगा.

विद्यार्थ्यांनी ढोबळ उत्तरांपेक्षा वेगळी उत्तरे द्यायला हवीत म्हणजेच खाणे/व्हिडिओ गेम खेळणे/टी.व्ही. बघणे/फोनवर बोलणे अशी उत्तरे सोडून विचार हवा.

येथे विचारलेले प्रश्न असे रचले आहेत की त्यांना स्वतःच्या आवडीविषयी विचार करायला मदत होईल.

विद्यार्थ्यांना अनेक प्रश्नांसाठी एकच उत्तर देणे किंवा प्रत्येक प्रश्नाला एकापेक्षा जास्त उत्तरे देण्याची मुभा आहे.

७. तुमची आवड शोधा.

- येथे क्रियापदांची यादी दिली आहे.
- अशी पाच क्रियापदे शोधा की ती तुमचे आवडीचे क्षेत्र दर्शवतात आणि ती क्रियापदे वापरून अर्थपूर्ण विधाने तयार होतात.
- तुम्ही स्वतःची क्रियापदे सुद्धा वापरू शकता.

क्रियापदांची यादी

विचार करणे	सादरीकरण	संरक्षण करणे	भटकंती करणे
मोजणे	योजना करणे	सर्वेक्षण करणे	व्यायाम करणे
गोळा करणे	संशोधन करणे	अध्यापन करणे	रेखाटन करणे
रचना करणे	अभ्यास करणे	भाषांतर करणे	दुरूस्ती करणे
निर्माण करणे	लिहिणे	परीक्षण करणे	(तुमच्या
लागवड करणे	जोडणी करणे	स्वयंपाक करणे	मनातली
दिग्दर्शन करणे	नावीन्यपूर्ण शोध लावणे	तयार करणे	क्रियापदे
सुरू करणे	नेतृत्व करणे	गाणे म्हणणे	वाढवा)
शोधणे	व्यवस्थापन करणे	नृत्य करणे	

उदाहरणार्थ – मला कविता लिहिणे आवडते.

- (१) मला < वरील यादीतील क्रियापद > आवडते/आवडतो/आवड आहे.
- (२) मला < वरील यादीतील क्रियापद > आवडते/आवडतो/आवड आहे.
- (३) मला < वरील यादीतील क्रियापद > आवडते/आवडतो/आवड आहे.
- (४) मला < वरील यादीतील क्रियापद > आवडते/आवडतो/आवड आहे.
- (५) मला < वरील यादीतील क्रियापद > आवडते/आवडतो/आवड आहे.

८. तुमची क्षमता शोधा.

मी करू शकतो/शकते.

उदाहरणार्थ – मी चांगली कविता लिहू शकते.

< पुरावा > माझ्या कवितांचे सर्वांकडून कौतुक होते.

माझ्या कवितांना बक्षिसे मिळाली आहेत.

- विद्यार्थ्यांना जे म्हणायचे आहे ते स्पष्टपणे लिहिण्यास प्रोत्साहन द्या.
- दिलेल्या उदाहरणांच्या संदर्भाने विधाने तयार करा.
- विद्यार्थ्यांनी लिहिलेल्या विधानाच्या आधारादाखल पुरावा दिल्यास प्रोत्साहन द्या.
- तो पुरावा, तो विद्यार्थी स्वतः नेमका कोणत्या गोष्टीत पारंगत आहे याचे वास्तव चित्र मांडणारा असावा.
- विद्यार्थ्यांच्या 'स्व-अहवाला' चा संदर्भ घेऊ शकता.
- हे त्यांनी 'स्व-ओळख' या प्रकरणात सोडवले आहे.

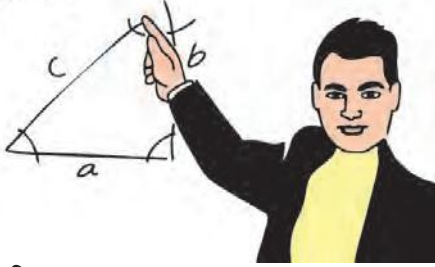

मला हे सहज जमते.
उदाहरणार्थ - मी विज्ञान प्रतिकृती (मॉडेल) सहज तयार करू शकते.
< पुरावा > मी खूप प्रदर्शनासाठी विज्ञान प्रतिकृती तयार केल्या आहेत.

मला चांगले करता येते.
उदाहरणार्थ - मला फुटबॉल चांगला खेळता येतो
< पुरावा > शाळेच्या संघात माझी निवड झाली आहे व मला करंडक मिळाला आहे.

$$a^2 + b^2 = c^2$$

मला क्वचितच
उदाहरणार्थ - मला क्वचितच गणितातील उदाहरणे सोडवणे अवघड जाते.
< पुरावा > माझे वर्गमित्र अवघड संकल्पना समजावून घ्यायला माझ्याकडेच येतात.

मी यासाठी नेहमीच तयार असते/असतो.
उदाहरणार्थ - मी समाजकार्यासाठी सदैव तयार असतो/असते.
< पुरावा > कोणत्याही समाज कार्यासाठी मी पुढे जाणारा पहिला असतो/असते.

मी यासाठी प्रसिद्ध आहे.
उदाहरणार्थ - मी कोणतीही गोष्ट कशी चालते याबाबत प्रश्न विचारण्यासाठी प्रसिद्ध आहे. < पुरावा > सर्वात जास्त कुतूहल असणारी विद्यार्थिनी म्हणून शिक्षक माझी ओळख करून देतात.

मला मध्ये चांगले गुण मिळतात.
उदाहरणार्थ - मला भाषा विषयांमध्ये चांगले गुण मिळतात.
< पुरावा > माझ्या गुण पत्रिकेत माझा निकाल पाहायला मिळेल.

लोकांनी माझे यासाठी कौतुक केले आहे.
उदाहरणार्थ - लोकांनी माझ्या लेखनाचे कौतुक केले आहे. < पुरावा > जिल्हास्तरीय निबंध स्पर्धेत मला प्रथम क्रमांक मिळाला.

९. तुमच्या आवडी व क्षमतांची एकमेकांशी सांगड घाला.

विभाग ७ आणि ८ मध्ये तुम्ही लिहिलेल्या उत्तरांचा अभ्यास करा. त्यातून तुमच्या आवडीनिवडी व क्षमता यांचा शोध घ्या.

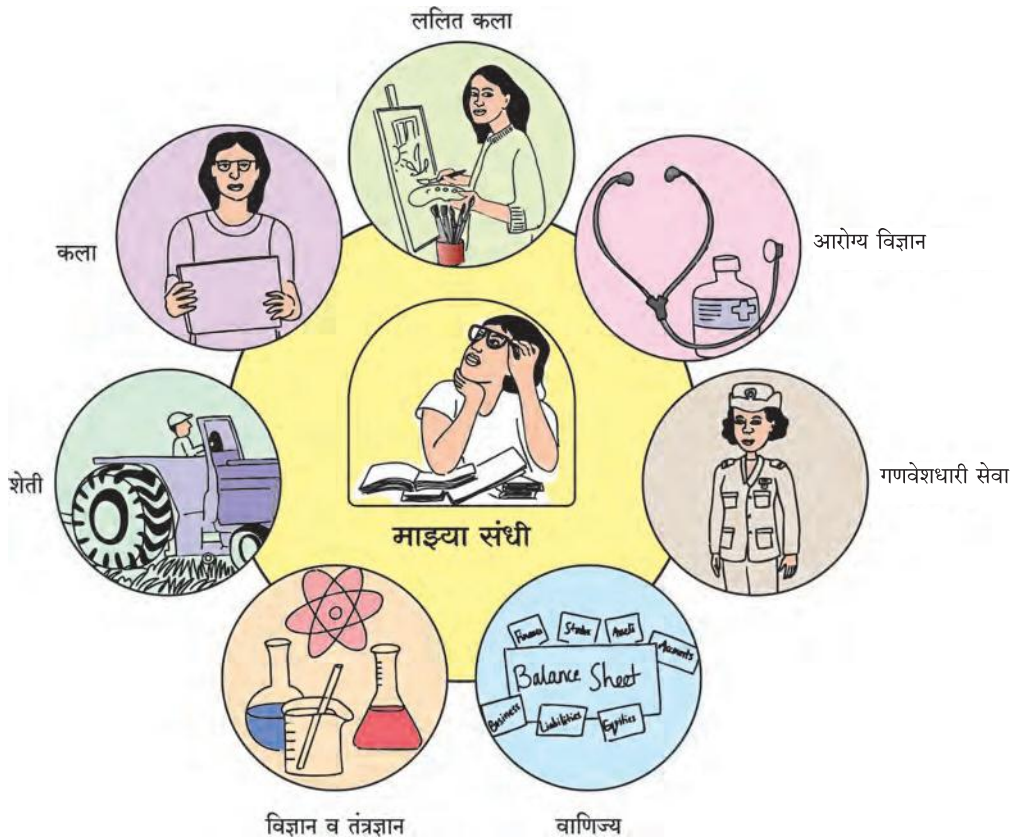
दोन्हीमध्ये काही साम्य सापडले का?

तुमच्या आवडीच्या गोष्टी कोणत्या आहेत? आणि कोणत्या गोष्टी चांगल्या करण्यासाठी तुम्ही सक्षम आहात? अशा कृतींची यादी तयार करा जेथे तुम्हाला तुमच्या आवडी व क्षमता यामध्ये सहसंबंध आढळतो.

१०. तुमच्यासाठी संधी शोधा.

२१ व्या शतकात भरपूर संधी व शक्यता निर्माण झालेल्या आहेत. पूर्वी स्वतःचे करिअर घडवायला खूप मर्यादित पर्याय उपलब्ध होते. परंतु आजच्या तांत्रिक आणि जागतिकीकरणाच्या काळात तुम्हांला तुमच्या आवडीचे क्षेत्र करिअर म्हणून निवडणे अगदी सोपे झाले आहे.

साधारणपणे १०वी ची परीक्षा दिल्यानंतरच उच्च शिक्षणाच्या क्षेत्र निवडीची प्रक्रिया सुरू होते. विद्यार्थी जी क्षेत्रे निवडतात ती ढोबळमानाने पुढीलप्रमाणे आहेत.

● येथे विद्यार्थ्यांना तुमच्या मार्गदर्शनाची गरज आहे.

● विद्यार्थी विधानांची रचना कदाचित वेगळ्या पद्धतीने करतील त्यामुळे कदाचित त्यांना आवड व क्षमता यातील साम्य शोधणे अवघड जाईल. त्यांना आवश्यक मार्गदर्शन करा. उदा. मला लहान मुलांबरोबर वेळ घालवायला आवडतो व मी चांगले शिकवू शकतो. ही विधाने पूरक आहेत हे जाणवून द्या.

पुढे हीच क्षेत्रे उच्च शिक्षणाकडे जातात याशिवाय अध्यापन, कायदे शिक्षण, संशोधन, व्यवस्थापन, नागरी सेवा, इत्यादी अनेक पर्याय देखील खुले होतात.

योग्य शिक्षणक्षेत्राची निवड केल्यानंतर विद्यार्थी त्या क्षेत्रातील अनुभव व विविध गोष्टी हाताळायला मिळाल्याने समृद्ध होतात. त्यानंतर ते स्वतःची उच्च पातळीवरची आवड आणि संधी यांचा शोध घेऊ शकतात.

यशस्वी करिअर घडवण्याचा मार्ग नेहमी टप्प्याटप्प्याने पार पाडायचा असतो. यशस्वी करिअर घडवण्यासाठी खूप चिकाटी, कठोर परिश्रम, बांधिलकी आणि गुणवत्ता यांची आवश्यकता असते.

११. प्रकल्प - 'लक्ष्य'

या वर्षी आपण एक अत्यंत महत्वाचा प्रकल्प सुरू करत आहोत.

या प्रकल्पाचे नाव आहे "लक्ष्य"

प्रत्येक गटाला त्यांची आवड लक्षात घेऊन पुढील कृती गटात करायच्या आहेत.

- (१) तुमच्या आवडीच्या क्षेत्रातील करिअरच्या संधींची यादी करा.
- (२) तुमच्या आवडीच्या क्षेत्रात करिअर घडवलेल्या व्यक्तींची त्यांच्या करिअरच्या प्रवासाबद्दलची मुलाखत घ्या.
- (३) या व्यक्तींना त्यांच्या क्षेत्रातील संधीबाबत व कराव्या लागणाऱ्या कामाच्या स्वरूपाबाबत विचारा.
- (४) त्या करिअर क्षेत्राशी निगडित जे शिक्षण घ्यावे लागते त्याच्या खर्चाचा अंदाज घ्या.
- (५) त्या व्यक्तीच्या कामाच्या ठिकाणी भेट देऊन एक संपूर्ण दिवस तेथे व्यतीत करा.
- (६) शक्य असल्यास ज्या व्यक्तीला तुम्ही भेटाल त्या व्यक्तीचा फोटो, व्हिजिटिंग कार्ड किंवा त्यांची सही येताना घेऊन या.
- (७) दोन महिने संपल्यानंतर प्रत्येक गटाने वर्गासमोर आपापल्या क्षेत्राविषयी गोळा केलेल्या माहितीचे सादरीकरण करावे.

- मागील पानावर दिलेली करिअरची क्षेत्रे घेऊन ७ गट पाडा.
- विद्यार्थ्यांना त्या ७ गटांपैकी त्यांच्या आवडीच्या गटात सामील व्हायला सांगा.
- हा प्रकल्प पूर्ण करण्यास त्यांना एक महिन्याचा अवधी द्या.
- विद्यार्थ्यांचे सादरीकरण ऐकण्यासाठी प्रत्येक क्षेत्रातील तज्ज्ञ व्यक्तीला बोलवा.

१२. जीवन कौशल्यांचे महत्त्व

एखाद्या क्षेत्राचा 'स्कोप' किती आहे हे पाहून पूर्वीचे लोक क्षेत्र निवडत असत. परंतु आजच्या काळात 'स्कोप' ही संकल्पना क्षेत्राशी निगडित न राहता विद्यार्थीकेंद्रित झाली आहे. म्हणजेच प्रत्येक व्यक्ती स्वतःला हवा तसा 'स्कोप' निर्माण करू शकते.

आजच्या काळात शैक्षणिक अर्हतेच्या जोडीने त्या विशिष्ट क्षेत्रातील कौशल्य प्राप्त करणे हे अधिक महत्वाचे आहे. संगणक साक्षरता, भाषा प्रभुत्व, संवाद कौशल्य, संघकार्य आणि योग्य कार्यसंस्कृती ही कौशल्ये मात्र प्रत्येक क्षेत्रासाठी प्रत्येकाकडे असायलाच हवीत.

सातत्यपूर्ण अध्ययन करण्याची मानसिकता, स्वतःची बलस्थाने ओळखण्याची क्षमता तसेच गटातील इतरांचीही बलस्थाने ओळखण्याची क्षमता असणे, ध्येय प्राप्तीसाठी सांघिक काम करणे इत्यादींमुळे प्रत्येक व्यक्तीच्या आयुष्यात संधींची दारे उघडतात.

१३. पुढील वाटचाल

इयत्ता १० वीमध्ये तुम्हांला आता अनुभवलेल्या सात क्षेत्रांची सविस्तर ओळख होईल. तुम्ही 'कल चाचणी' द्याल. या 'कल चाचणी'मुळे तुमचे खरे आवडीचे क्षेत्र कोणते आहे याचे मूल्यांकन होईल. 'कल चाचणी' ही परीक्षा नाही आणि त्यासाठी कोणतीही तयारी करायची आवश्यकता नाही. फक्त तुम्हांला प्रश्नांची उत्तरे द्यावी लागतील.

पुढच्या वर्षी आपण ध्येयनिश्चिती आणि करिअर नियोजन यांबद्दल शिकणार आहोत.

मूल्यमापन

भारांश १०%				
निकष	उत्तम (खूप चांगले)	योग्य (समाधानकारक)	अयोग्य (असमाधानकारक)	गुण
क्षेत्र भेट व मुलाखत	क्षेत्रभेट केली आहे व मुलाखत घेऊन अहवाल तयार केला आहे. फोटो व्हिजीटिंग कार्ड, सही आणली आहे.	फक्त अहवाल लिहिला.	काहीच केले नाही. अहवाल अपूर्ण	
आवडी आणि क्षमता ओळखणे	आवडी आणि क्षमता शोधून स्पष्टपणे मांडल्या.	आवडी व क्षमता अत्यंत ढोबळ मानाने शोधल्या.	उत्तरांची नक्कल केली/काम अर्धवट केले.	

